

Solomiya KHARCHUK

Uniwersytet Wrocławski

Protekcjonizm gospodarczy Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec Chińskiej Republiki Ludowej w dobie Donalda Trumpa z perspektywy realizmu ofensywnego

Streszczenie: W epoce pozimnowojennej ma miejsce stały wzrost potęgi ekonomicznej oraz militarnej Chińskiej Republiki Ludowej. Owa tendencja spowodowała odrodzenie idei protekcjonizmu gospodarczego w Stanach Zjednoczonych, która była wcześniej obecna w amerykańskiej debacie publicznej. Owa idea wyraźnie się przejawia w polityce obecnego Prezydenta USA Donalda Trumpa. Artykuł zawiera analizę współczesnego zjawiska protekcjonizmu gospodarczego USA z perspektywy teorii realizmu ofensywnego stworzonej przez Johna Mearsheimera, której podstawowymi założeniami są przekonanie o anarchicznej strukturze systemu międzynarodowego oraz o przetrwaniu jako naczelnym celu państwa, które w związku z tym dąży do maksymalizacji własnej potęgi.

Słowa kluczowe: Stany Zjednoczone Ameryki, Chińska Republika Ludowa, protekcjonizm gospodarczy, realizm ofensywny, Donald Trump

---

Wprowadzenie

Po upadku systemu bipolarnego w wyniku zakończenia zimnej wojny Stany Zjednoczone Ameryki zainicjowały stworzenie nowego ładu gospodarczego na świecie, opartego o tzw. Konsensus Waszyngtoński, którego podstawowym założeniem jest liberalizacja handlu światowego. Na skutek jego zainstalowania, a także dzięki dążeniu Denga Xiaopinga do zbudowania w Chińskiej Republice Ludowej „socjalizmu o chińskich cechach” poprzez program reform gospodarczych¹ (Kissinger, 2016b,

---

¹ Deng Xiaoping stanął na czele ChRL w 1978 roku i zainicjował reformy na rzecz modernizacji państwa poprzez zmiany w rolnictwie, przemyśle oraz większą otwartość Chin w wymiarze gospodarczym. Po odejściu Deng Xiaopinga od władzy na początku lat 90. jego reformy kontynuowane były przez jego następców: Jianga

s. 169, 214), Państwo Środka weszło na ścieżkę szybkiego wzrostu w wymiarze ekonomicznym, który stał się obiektem zaniepokojenia USA. Oprócz prognoz ekonomistów głoszących, że „do 2030 roku USA zostaną wyprzedzone przez ChRL pod względem PKB”² (*Here’s How Fast...*, 2016), alarmującym dla USA jest także wzrost Chin w wymiarze militarnym, który jest bezpośrednio związany ze wzrostem ekonomicznym, oraz zagraża interesom USA w regionie.

W rocznym raporcie Departamentu obrony USA wzrost chińskiej potęgi militarnej wyjaśnia się chińskimi przygotowaniem do konfliktu na Morzu Południowochińskim oraz w Cieśninie Tajwańskiej. Wskazuje się też, że ChRL ma potencjał do tego, by podważyć militarną przewagę USA w związku ze stałym wzrostem wydatków na cele militarne. Podkreśla się, że w latach 2005–2014 budżet militarny ChRL corocznie zwiększał się średnio o 9,5% (z uwzględnieniem inflacji). W 2015 roku, z kolei, doszło do zwiększenia budżetu o 9,3% (z uwzględnieniem inflacji), w konsekwencji budżet ChRL na cele militarne wyniósł 136 miliardów USD (*Annual Report to Congress...*, 2015, s. 49)³. Co więcej, w nowej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego USA wskazuje się, że „Chiny oraz Rosja podważają amerykańską potęgę oraz wpływy i interesy [USA], próbując przy tym podkopać amerykańskie bezpieczeństwo i dobrobyt” (*National Security Strategy...*, 2017, s. 2). Dane państwa określane są mianem „potęg rewizjonistycznych”, które dążą do tego, by ukształtować świat w taki sposób, by był on oparty na wartościach sprzecznych wobec tych, na których opierają się USA, a także niezgodny z interesami USA. Co więcej, „Chiny dążą do zastąpienia USA w regionie Azji i Pacyfiku [...] oraz do przebudowania regionu w taki sposób, by był on sprzyjającym dla Chin”. Podkreśla się, że w ciągu ostatnich

---

Zemina, Hu Jintao’a, a obecnie są kontynuowane przez Xi Jinpinga (Tisdell, 2009, s. 275–278, 280–282).

² W 2014 roku ChRL prześcignęła USA, jeśli chodzi o PKB według parytetu siły nabywczej i w kolejnych latach pozostaje według tego wskaźnika na pierwszym miejscu w światowym rankingu państw. Natomiast USA pozostają na pierwszym miejscu pod względem PKB (*World Development...*, 2019).

³ W wykazie sporządzonym przez *Stockholm International Peace Research Institute* dotyczącym wydatków militarnych państw (wartości są wyższe, niż przedstawione w powyższym raporcie, ponieważ dana instytucja przyjęła dość szeroką definicję pojęcia „wydatki na cele militarne”) w 2015 roku wydatki militarne ChRL wyniosły około 214 miliardów USD, natomiast wydatki USA – około 596 miliardów USD, w 2016 roku wydatki militarne ChRL oraz USA wyniosły odpowiednio około 216 miliardów USD oraz 600 miliardów USD (*SIPRI Military...*, 2019).

dekad USA zakładały, że wsparcie dla wzrostu Chin, a także dla ich włączenia do pozimnowojennego porządku międzynarodowego, doprowadzi do liberalizacji ChRL. Natomiast Chiny „rozszerzają swój system autorytarny, łącznie z korupcją i wykorzystaniem nadzoru”, a także „budują najbardziej sprawną i najlepiej finansowaną armię na świecie, po naszej własnej [armii USA]. Dodatkowo, zwraca się uwagę na to, że chińskie arsenały broni nuklearnej ulegają ciągłemu powiększeniu i dywersyfikacji (*National Security Strategy...*, 2017, s. 25).

W związku z powyższym USA negatywnie ustosunkowują się do wzrostu ekonomicznego Chin, czego konsekwencją jest odradzające się zjawisko protekcjonizmu gospodarczego Stanów Zjednoczonych, który przejawia się wyraźnie w polityce obecnego Prezydenta USA Donalda Trumpa.

Celem niniejszego artykułu jest wyjaśnienie owego zjawiska z perspektywy realizmu ofensywnego w wersji Johna Mearsheimera, którego korzenie tkwią w realizmie strukturalnym Kenetha Waltza. Dlatego w celu przeprowadzenia badań użyta zostanie metoda analizy treści. W związku z tym, w pierwszej części artykułu przedstawiona zostanie teoria realizmu ofensywnego. Następnie przedstawione zostanie zjawisko protekcjonizmu w myśleniu amerykańskim. W ostatniej części artykułu protekcjonizm gospodarczy USA względem ChRL zostanie przeanalizowany przez pryzmat realizmu ofensywnego Johna Mearsheimera.

Realizm ofensywny Johna Mearsheimera

Teoria realizmu ofensywnego opiera się na trzech kluczowych założeniach.

1. Naczelnym celem państwa jest przetrwanie w systemie międzynarodowym.

2. Struktura systemu międzynarodowego popędza państwa do rywalizacji, ponieważ dbają one o swoje bezpieczeństwo. Wynika to z dwóch przesłanek. Po pierwsze, państwa funkcjonują w anarchicznym systemie międzynarodowym. Brak światowego rządu sprawia, że struktura systemu międzynarodowego ma charakter anarchiczny, ponieważ państwa są zdolne do użycia siły w każdym momencie (Waltz, 2010, s. 106). To z kolei determinuje, że państwa funkcjonują w systemie *self-help*, czyli każde państwo samo musi zadbać o swoje bezpieczeństwo i nie może w tej kwestii polegać na innych (Waltz, 2010, s. 118–122). Po drugie, państwa będące potęgami posiadają narzędzia, które mogą nanieść szkodę innym

państwom. Ostatecznie, żadne państwo nie dysponuje informacją o intencjach innych państw. Jak twierdzi K. Waltz, „często się mówi, że państwo – z uwagi na to, iż otoczone jest innymi państwami – zawsze działa w złowieszczym cieniu przemocy” (Waltz, 2010, s. 106).

3. Ostatecznym celem każdego państwa, które posiada status potęgi jest zdominowanie systemu.

Z powyższego wynika, że państwa stale funkcjonują w warunkach permanentnego strachu, co z kolei sprawia, że najlepszą gwarancją przetrwania jest bycie jak najbardziej potężnym, by nie zostać zaatakowanym przez innych. Najlepszym rozwiązaniem z kolei jest posiadanie pozycji światowego hegemonu. Obecnie osiągnięcie owej pozycji na kuli ziemskiej jest niewykonalne, więc najlepszą z możliwych opcji jest osiągnięcie pozycji hegemonu we własnym regionie geograficznym, czyli hegemonu regionalnego.

Państwa, które stały się hegemonem regionalnym mają nowy cel nadrzędny: nie dopuścić by inne państwa powtórzyły ich wyczyn w innych regionach świata oraz utrzymać sytuację, w której inne regiony świata są podzielone pomiędzy państwa, które ze sobą rywalizują (Mearsheimer, 2005; Mearsheimer, 2001, s. 30–32).

Owa teoria ma przełożenie na relacje pomiędzy USA a ChRL: Stany Zjednoczone są hegemonem regionalnym, który przeciwdziała wzrostowi Chin do pozycji hegemonu we własnym regionie geograficznym. Chiny, które, jak wskazuje Henry Kissinger, postrzegają stosunki międzynarodowe z punktu widzenia chińskiej „gry otaczających pionków” (*weiqi*), dążą do uniknięcia strategicznego okrążenia ze strony Stanów Zjednoczonych (Kissinger, 2016a, s. 39–40), za takie można z kolei uznać przebywanie Tajwanu w amerykańskiej strefie wpływów, czego dowodem jest *Taiwan Relations Act* z 1979 wytyczający ramy współpracy na linii Waszyngton–Tajpej (*Taiwan Relations Act*, 1979). Dodatkowo, niepokój w Beijingu wywołują amerykańskie próby kwestionowania polityki *jednych Chin*, czego jaskrawym przejawem jest podpisanie przez Prezydenta Donalda Trumpa dokumentu *Taiwan Travel Act* w 2018 roku, który „zachęca urzędników amerykańskich do odwiedzania Tajwanu oraz spotykania się ze swoimi odpowiednikami i vice versa” (Smith, 2018). Do głównych sojuszników USA w regionie zalicza się też Japonia oraz Korea Południowa, które przebywają pod amerykańskim ochronnym „parasolem nuklearnym” (Mearsheimer, 2014, s. 35–36).

Dodatkowo, w odniesieniu do sporu dotyczącego Morza Południowochińskiego, które stanowi „szachownicę nakładających się pretensji

terytorialnych” Chin, Tajwanu, Filipin, Wietnamu, Malezji i Brunej, USA wspierają państwa ASEAN, które swoje roszczenia terytorialne opierają o Konwencję z Montego Bay z 1982 roku. Natomiast Chiny (a także Tajwan, zgodnie z zasadą *jednych Chin*) głoszą pretensje terytorialne do obszarów znajdujących się w granicach tzw. linii dziewięciu kresek, czyli niemal całego obszaru Morza Południowochińskiego i opierają się na argumentach natury historycznej (Potulski, 2013, s. 27–28; Bonikowska, Gerlach, Szczygielski, Śniadowska, 2016, s. 3–4, 8; *A The South China Sea...*, 2016). Wsparcie państw ASEAN przez USA wyraża się w przeprowadzeniu tzw. operacji opartych na zasadzie wolności żeglugi morskiej („freedom of navigation operations”), wobec których protestuje ChRL (*China protests US Navy sailing...*, 2017). Owe więzi sojusznicze, a także zaangażowanie USA w regionie ma na celu powstrzymanie wzrostu potęgi chińskiej. Protekcjonizm gospodarczy USA także stanowi jeden z instrumentów na rzecz realizacji danego celu.

Protekcjonizm gospodarczy w myśleniu amerykańskim

Polityka protekcjonizmu polega na tym, że państwo wykorzystuje narzędzia taryfowe (cła), parataryfowe (opłaty wyrównawcze, fiskalne, specjalne, podatki, subsydia eksportowe, dumping) oraz pozataryfowe (ograniczenia ilościowe, licencje importowe, zakupy rządowe) (Bożyk, Misala, Pulawski, 2002, s. 307–309). Celem owej polityki jest realizacja racji stanu, czyli zwiększenie własnej potęgi na rzecz przetrwania państwa.

Zanim do władzy w USA przyszedł Donald Trump na amerykańskiej scenie politycznej pojawiały się postacie głoszące potrzebę prowadzenia polityki protekcjonizmu. Jednym z owych postaci jest Patrick J. Buchanan, kandydat na Prezydenta USA w 2000 roku, amerykański konserwatysta oraz rzecznik „ekonomicznego nacjonalizmu” USA. W książce pod tytułem *Samobójstwo supermocarstwa: czy Ameryka przetrwa do 2025?* autor przedstawił niezwykłą sytuację, która jest konsekwencją polityki wolnego handlu. „W sklepie Walmart w Albany w stanie Georgia opony wyprodukowane w Chinach sprzedawano taniej niż wytworzone w fabryce Cooper Tire, która znajduje się przy tej samej ulicy. Nie będąc w stanie sprostać konkurencji, Cooper Tire zamknął fabrykę w Albany. Dwa tysiące osób utraciło pracę. Jak to się dzieje, że opony przywiezione do USA z drugiego końca świata, a następnie przesłane kolejną lub ciężarówkami

do Albany, sprzedawano po niższej cenie, niż opony z miejscowej fabryki?” (Buchanan, 2013, s. 25).

Później się okazało, że sukces chińskich zakładów produkcyjnych wynikał z niższych wynagrodzeń, braku przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych oraz ochrony środowiska. Wyżej przedstawiona sytuacja jest według Buchanana przejawem tego, że na naszych oczach upada wielkie mocarstwo. USA są katastroficznie zadłużone, fabryki są zamykane, a miejsca pracy są tracone, udział USA w światowej gospodarce spada. Winne w tym przypadku są same Stany Zjednoczone (Buchanan, 2013, s. 15–17).

W latach 80. XX wieku Stany Zjednoczone zaczęły budować globalny ład gospodarczy opierający się na zasadach wolnorynkowych oraz współzależności państw. Ogromne korzyści odniosły w konsekwencji Chiny, czego dowodem jest nadwyżka w handlu z USA, która w 2010 wyniosła 28 miliardów dolarów. Towarzyszy jej także uzależnienie się USA od ChRL w różnych gałęziach przemysłu (w tym w przemyśle zbrojeniowym), zamykanie fabryk w USA oraz „utrata milionów najlepszych miejsc pracy”. Dzięki Stanom Zjednoczonym Państwo Środka stało się „gigantyczną fabryką produkującą na potrzeby świata”. Chiny czerpią z tej sytuacji korzyści ekonomiczne i wykorzystują owe środki finansowe dla realizacji swoich interesów politycznych. Wreszcie, jak twierdzi Patrick Buchanan, na przestrzeni dziejów mocarstwa wyrastały dzięki ekonomicznemu nacjonalizmowi, a nie polityce wolnego handlu, a dowodem na to jest historia Wielkiej Brytanii (Buchanan, 2013, s. 18–24).

20 stycznia 2017 roku Donald Trump głoszący hasło izolacjonizmu ekonomicznego USA i posługujący się argumentami P. J. Buchanana został 45. Prezydentem Stanów Zjednoczonych⁴.

Protekcjonizm gospodarczy przejawiający się w działaniach Donalda Trumpa

Jeszcze w trakcie kampanii wyborczej Donald Trump zapowiadał nałożenie 45% ceł na produkty importowane z ChRL i nagłaśniał wspomnianą powyżej kwestię nadwyżki handlowej. W jednym ze swych wystąpień oskarżył Chiny o manipulacje walutowe i stwierdził: „Nie będziemy

---

⁴ Warto zauważyć, że Donald Trump należy do neokonserwatystów na politycznej scenie USA, a posługuje się retoryką klasycznych konserwatystów, na przykład P. Buchanana.

dalej grać w gry” (We’re not playing games any more) (*Donald Trump threatens to put tariffs...*, 2016; *Donald Trump says He favors...*, 2016). Twierdził, że zmiana polityki wobec ChRL umożliwi reindustrializację USA poprzez powrót amerykańskich fabryk do Stanów Zjednoczonych, co z kolei doprowadzi do powstania 25 milionów nowych miejsc pracy w ciągu dekady (*Donald Trump Vows to Create...*, 2016).

Pierwszym krokiem w stronę realizacji doktryny Trumpa pod tytułem *America First* stało się wprowadzenie 30% taryf celnych na panele słoneczne oraz maszyny do prania importowane z ChRL (*President Trump Slaps Tariffs on Solar...*, 2018; *US ‘America First’ tariffs on washing...*, 2018).

Na uwagę zasługuje także przemówienie Prezydenta Donalda Trumpa z dnia 26 stycznia 2018 roku, które zostało wygłoszone na corocznym Światowym Forum Ekonomicznym w Davos (Szwajcaria)⁵. Część dotyczącą handlu międzynarodowego rozpoczyna on od następujących twierdzeń: „Jako Prezydent Stanów Zjednoczonych, zawsze będę stawiał Amerykę na pierwszym miejscu i powinni tak postępować także przywódcy innych państw wobec własnych państw. Ale Ameryka jako pierwsza nie oznacza Ameryka sama (As President of the United States, I will always put America First. Just like the leaders of other countries should put their countries first. But America First does not mean America alone)”. Donald Trump twierdzi, że USA mają zamiar doprowadzenia do reformy systemu handlu międzynarodowego, by wynagradzał on tych, „którzy grają według reguł”, ponieważ nie może istnieć system wolnego i otwartego handlu, jeśli jedno państwo wyzyskuje innych. Stany Zjednoczone wspierają wolny handel, jeśli jest on uczciwy (fair) oraz wzajemny. Nie będą one dalej zamykać oczu na nieuczciwe praktyki (włącznie z kradzieżą własności intelektualnej, subsydiami w różnych gałęziach przemysłu). Owe nieuczciwe praktyki Donald Trump określa jako „drapieżnicze zachowanie”, które zakłóca globalne rynki oraz szkodzi fir-

---

⁵ Światowe Forum Ekonomiczne powstało w 1971 roku jako fundacja non-profit z siedzibą w Genewie. Forum jest platformą umożliwiającą spotkanie światowych przywódców ze świata polityki, biznesu oraz kultury celem kształtowania programów globalnych, regionalnych oraz sektorowych na rzecz doprowadzenia do pozytywnych zmian na świecie (*What’s World Economic Forum...*, 2018). Tematem spotkania corocznego w 2018 roku (23–26 stycznia), na którym wygłosił swoje przemówienie Prezydent D. Trump było „Tworzenie wspólnej przyszłości w podzielonym świecie (Creating a Shared future in a Fractured World)”, czyli wznowienie współpracy międzynarodowej na rzecz rozwiązywania globalnych problemów (*World Economic Forum 2018...*).

mom i pracownikom (*President Donald Trump 's Davos address...*, 2018). W swoim wystąpieniu Prezydent bez wątpienia ma na myśli ChRL, kiedy mówi o nieuczciwych praktykach.

Kilka miesięcy póżniej, w marcu 2018 roku administracja Donalda Trumpa wprowadziła taryfy celne na produkty importowane z ChRL: 25% taryfę celną na stal oraz 10% na aluminium pod pretekstem nieuczciwej kradzieży amerykańskiej własności intelektualnej przez Chińczyków. Wywołało to zróżnicowane reakcje nawet na łamach „Fox News”, gazety związanej z Partią Republikańską. W artykule na łamach „Foreign Policy” natomiast określono to „otwarcie skrzynki Pandory”, ponieważ podkopuje to ład gospodarczy, który obecnie funkcjonuje (*Trump Opened ,Pandora 's Box...*, 2018; *Trump hits China with Tariffs, hightening...*, 2018).

Ochrona amerykańskiego przemysłu stali była jednym z filarów kampanii wyborczej Donalda Trumpa, jednak ekonomiści twierdzą, że taryfy celne nie polepszą sytuacji mającej miejsce w przemyśle w USA, która wiąże się ze spadającym popytem na stal oraz wykorzystaniem nowych technologii bardziej, niż z importem. Także ostrzegają, że wprowadzenie taryf doprowadzi do wzrostu cen na stal oraz aluminium, co z kolei doprowadzi do podniesienia cen na produkty przemysłu motoryzacyjnego, a nawet spożywczego (*The Risks of U.S. Steel and Aluminium...*, 2018). Podniesienie cen doprowadzi do spadku popytu, co z kolei doprowadzi do wzrostu bezrobocia.

Ostatecznie sankcje doprowadziły do sporu handlowego⁶ pomiędzy USA a ChRL, który jest katastroficzny z perspektywy ekonomii neoklasycznej, ponieważ szkodzi gospodarkom obu państw. Inaczej jednak sytuacja wygląda z perspektywy realizmu ofensywnego.

Jak wspomniano w pierwszej części artykułu, państwa funkcjonują w anarchicznym systemie międzynarodowym, w którym są wobec siebie nieufne, co więcej, dzisiejszy przyjaciel może okazać się wrogiem następnego dnia. W takiej sytuacji państwa nie są skłonne do zwiększenia swej zależności od innych państw, w związku z tym przeciwdziałają zjawisku współzależności. W przypadku USA próba uniezależnienia amerykańskiego przemysłu stali wynika z przesłanek związanych z zapewnieniem sobie przetrwania. Jak twierdzi w swojej publikacji Buchanan nawiązując do operacji Pustynna Burza, „bez przychylności innych państw nie

---

⁶ Wydaje się, że sytuacja mająca obecnie miejsce jest sporem handlowym o wyjątkowo wysokim natężeniu, co sprawia, że w mediach, a nawet czasopismach naukowych pojawia się określenie „wojny handlowej” (*Trump escalates trade war with...*, 2019; Shan Weijian, 2019).

możemy nawet wyruszyć na wojnę”, ponieważ części składowe dla amerykańskiego przemysłu zbrojeniowego są importowane z innych państw (Buchanan, 2013, s. 20).

Dodatkowo wspomniana już wcześniej „gigantyczna fabryka”, produkująca na potrzeby świata znajduje się w rękach komunistycznej maszyny oligarchicznej, co jest dodatkowym motorem napędowym dla USA, by prowadzić politykę skierowaną w pierwszej kolejności na rzecz uniezależnienia się od Chin. Co najważniejsze, owa polityka jest skierowana na rzecz powstrzymania wzrostu Chin w wymiarze ekonomicznym⁸, ponieważ wzrost ekonomiczny Chin ma bezpośrednie przełożenie na wzrost militarny Chin, który może doprowadzić do tego, że Chiny powtórzą wyczyn USA i zostaną hegemonem regionalnym, a takiej właśnie sytuacji USA chcą za wszelką cenę uniknąć, ponieważ zagraża ona ich bezpieczeństwu, jeśli się myśli w kategoriach realizmu ofensywnego.

Według ekonomii neoklasycznej wolny handel oparty na tym, że każde państwo produkuje towary, w których ma przewagę komparatywną przynosi zyski wszystkim. Według teorii realizmu strukturalnego, państwa nie kierują się logiką zysków absolutnych, tylko logiką zysków względnych.

---

⁷ Kolejnym wyzwaniem dla USA są stałe wysiłki ChRL na rzecz tego, by z „fabryki świata” przekształcić się w gospodarkę opartą na rozwiązaniach innowacyjnych celem podważenia przewagi technologicznej USA, czego dowodem są zwiększające się wydatki danego państwa na sektor B+R. Dla przykładu w 2017 roku wydatki ChRL w danym sektorze były o 70% wyższe w porównaniu z 2012 rokiem (*6 things to know about China's...*, 2019). Wymownym przykładem działań na rzecz zakwestionowania statusu Doliny Krzemowej jako światowego centrum innowacji jest uruchomienie przez ChRL sieci internetowej 5G umożliwiającej znacznie szybsze pobieranie danych oraz bardziej stabilne połączenia (*China rolls out...*, 2019). Owe działania wynikają ze strategii Chin pt. *Going Global*, która została zapoczątkowana w 1999 roku celem odejścia od maoistowskiej wizji samowystarczalności Państwa Środka i jego włączenia do światowego ładu gospodarczego. Obecna strategia (realizowana w ostatnim dziesięcioleciu) określana jest mianem *Going Global 2.0*, ponieważ w większym stopniu dba o wizerunek Chin oraz o ich globalne przywództwo (*China Going Global...*, 2017).

⁸ W kontekście wzrostu Chin (a także strategii *Going Global 2.0*) na uwagę zasługuje *The Belt and Road Initiative (BRI)*, nawiązująca do historycznego Jedwabnego Szlaku, która została przedstawiona w 2013 roku przez przywódcę ChRL Xi Jinpinga i ma na celu rozwój infrastruktury w państwach Azji, Europy oraz Afryki celem zacieśnienia współpracy gospodarczej pomiędzy państwami na zasadzie *win-win* (*Action plan on the Belt...*, 2015). Wskazuje się jednak, że Chiny postrzegają ową Inicjatywę jako możliwość zwiększenia własnego oddziaływania na świecie oraz własnego eksportu za granicę (*Belt and Road Tracker*, 2019).

Nawet jeśli współpraca gospodarcza z Chinami (w oparciu o zasady wolnorynkowe, co wiąże się także z rywalizacją) przyniesie USA korzyści ekonomiczne, Chiny mogą zainwestować własne zyski ekonomiczne w przemysł zbrojeniowy. W perspektywie długoterminowej może to zagrozić egzystencji USA, ponieważ Chiny w ten sposób mogą wyrosnąć jako mocarstwo regionalne. Zgodnie z realizmem ofensywnym USA starają się do tego nie dopuścić, na rzecz własnego przetrwania.

Podsumowanie

Źródło protekcjonizmu gospodarczego USA tkwi w niezmiennej anarchicznej strukturze systemu międzynarodowego, w którym każde państwo troszczy się o własne przetrwanie. Protekcjonizm USA jest instrumentem na rzecz powstrzymania wzrostu Chin, a także przeciwdziałania uzależnieniu USA od ChRL. Działanie, które ma charakter ekonomiczny ma przesłanki i ostateczne cele polityczne. W związku z tym, nadrzędnym celem protekcjonizmu gospodarczego USA nie są korzyści ekonomiczne. Środki ekonomiczne są tylko instrumentem do realizacji celów politycznych, głównym z nich jest zapewnienie własnej egzystencji. Wobec tego wydaje się, że spór handlowy pomiędzy USA a ChRL będzie w dalszym ciągu się zaostrzać w kierunku wojny handlowej powodując szkody dla gospodarek obu państw, a także podważając istniejący ład ekonomiczny, który jest obecnie sprzeczny z interesami Stanów Zjednoczonych; Chińska Republika Ludowa będzie z kolei w dalszym ciągu szukać rozwiązań na rzecz zwiększenia własnej potęgi ekonomicznej, a w konsekwencji militarnej, celem osiągnięcia pozycji we własnym regionie geograficznym, czego wymownym przykładem jest realizacja koncepcji *Nowego Jedwabnego Szlaku*.

Bibliografia

- Action plan on the Belt and Road Initiative*, 30.03.2015, The State Council, The People's Republic of China, http://english.www.gov.cn/archive/publications/2015/03/30/content_281475080249035.htm, 19.11.2019.
- Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China* (2015), Office of the Secretary of Defense, https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2015_China_Military_Power_Report.pdf, 23.12.2018.

- Bonikowska M., Gerlach T., Szczygielski M., Śniadowska A. (2016), *Morze Południowochińskie: serce potencjalnego konfliktu w Azji*, CSM, Raporty, Warszawa.
- Bożyk P., Misala J., Puławski M. (2002), *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Buchanan P. (2013), *Samobójstwo supermocarstwa: czy Ameryka przetrwa do roku 2025?*, tłum. J. Morka, Wydawnictwo „Wektory”, Wrocław.
- Burns A., Appelbaum B., Irwin N., *Donald Trump Vows to Create 25 Million Jobs Over Next Decade*, 15.09.2016, „The New York Times”, <https://www.nytimes.com/2016/09/16/us/politics/donald-trump-economy-speech.html>, 25.12.2018.
- Charlton E., *6 things to know about China's historic rise*, 1.10.2019, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/china-economy-anniversary/>, 19.11.2019.
- Child D., *What's World Economic Forum and why does Davos matter?*, Al Jazeera, 23.01.2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/01/world-economic-forum-davos-matter-180122135244445.html>, 17.11.2019.
- China Going Global. Between ambition and capacity* (2017), China Policy, Beijing, <https://policy.cn.com/wp-content/uploads/2017/05/2017-Chinas-going-global-strategy.pdf>, 19.11.2019.
- China protests US Navy sailing near South China Sea claims*, 11.10.2017, „Navy Times”, <https://www.navytimes.com/flashpoints/2017/10/11/china-protests-us-navy-sailing-near-south-china-sea-claims/>, 19.11.2019.
- China rolls out ,one of the world's largest' 5G networks*, 1.11.2019, „BBC News”, <https://www.bbc.com/news/business-50258287>, 19.11.2019.
- Diamond J., *Trump hits China with tariffs, heightening concerns of global trade war*, 23.03.2018, „CNN”, <https://edition.cnn.com/2018/03/22/politics/donald-trump-china-tariffs-trade-war/index.html>, 23.12.2018.
- Donald Trump threatens to put tariffs on Chinese products [video]*, 24.08.2016, „The Guardian”, <https://www.theguardian.com/us-news/video/2016/aug/24/trump-tariffs-china-economy-video>, 25.12.2018.
- Eckhouse B., Natter A., Martin Ch., *President Trump Slaps Tariffs on Solar Panels in Major Blow to Renewable Energy*, 22.01.2018, „Time”, <https://time.com/5113472/donald-trump-solar-panel-tariff/>, 25.12.2018.
- Fisher M., *The South China Sea: Explaining the Dispute*, 14.07.2016, „The New York Times”, <https://www.nytimes.com/2016/07/15/world/asia/south-china-sea-dispute-arbitration-explained.html>, 19.11.2019.
- Haberman M., *Donald Trump says He Favors Big Tariffs on Chinese Exports*, 7.01.2016, „The New York Times”, <https://www.nytimes.com/politics/first-draft/2016/01/07/donald-trump-says-he-favors-big-tariffs-on-chinese-exports/>, 25.12.2018.

- Johnson K., *Trump Opened 'Pandora's Box' With Tariffs*, 14.03.2018, „Foreign Policy”, <https://foreignpolicy.com/2018/03/14/trump-opened-pandoras-box-with-tariffs-232-steel-article-21-wto/>, 25.12.2018.
- Kissinger H. (2016), *Dyplomacja*, tłum. S. Głąbiński, G. Woźniak, I. Zych, Bellona, Warszawa.
- Kissinger H. (2016), *Porządek światowy*, tłum. M. Antosiewicz, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec.
- McBride J., *The Risks of U.S. Steel and Aluminum Tariffs*, 08.03.2018, Council on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/backgrounder/risks-us-steel-and-aluminum-tariffs>, 25.12.2018.
- Mearsheimer J. (2014), *Tajwan's Dire Straits*, „The National Interest”, nr 130 (March/April), s. 29–39.
- Mearsheimer J., *The Rise of China Will Not Be Peaceful At All*, 18.11.2005, „The Australian”.
- Mearsheimer J. (2001), *The Tragedy of Great Power Politics*, W. W. Norton & Company, New York–London.
- National Security Strategy of the United States of America* (2017), The White House, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, 13.01.2019.
- Potulski J. (2013), *Morze Południowochińskie jako obszar konfliktów międzynarodowych*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej”, nr 3, s. 23–34.
- President Donald Trump's Davos address in full*, 26.01.2018, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/president-donald-trumps-davos-address-in-full-8e14ebc1-79bb-4134-8203-95efca182e94/>, 25.12.2018.
- Shan Weijian, *The Unwinnable Trade War. Everyone Loses in the U.S. – Chinese Clash – but Especially Americans*, „Foreign Affairs”, November/December 2019, vol. 98, nr 6, s. 99–109.
- SIPRI Military Expenditure Database* (2019), Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/databases/milex>, 14.11.2019.
- Scott M., Sam C., *Here's How Fast China's Economy Is Catching Up to the U.S.*, 12.05.2016, „Bloomberg”, <https://www.bloomberg.com/graphics/2016-us-vs-china-economy/>, 23.12.2018.
- Smith P., *How the Taiwan Travel Act Could Start a U.S.-China War*, 29.03.2018, <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/how-the-taiwan-travel-act-could-start-us-china-war-25131>, 19.11.2019.
- Steil B., Della Rocca B., *Belt and Road Tracker*, 8.05.2019, Council on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/article/belt-and-road-tracker>, 19.11.2019.
- Taiwan Relations Act*, January 1, 1979, Public Law 96-8 96th Congress, <https://www.ait.org.tw/our-relationship/policy-history/key-u-s-foreign-policy-documents-region/taiwan-relations-act/>, 19.11.2019.
- Trump escalates trade war with more China tariffs*, 2.08.2019, „BBC News”, <https://www.bbc.com/news/business-49199559>, 19.11.2019.

- US ‚America First‘ tariffs on washing machines and solar panels anger China, South Korea, 23.01.2018, „Deutsche Welle”, <https://www.dw.com/en/us-america-first-tariffs-on-washing-machines-and-solar-panels-anger-china-south-korea/a-42265905>, 25.12.2018.
- Tisdell C. (2009), *Economic reform and Openness in China: China’s Development Policies in the last 30 Years*, „Economic Analysis & Policy”, vol. 39, nr 2, s. 271–294, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0313592609500215>, 9.11.2019.
- Waltz K. (2010), *Struktura teorii stosunków międzynarodowych*, tłum. R. Włoch, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- World Development Indicators* (2019), The World Bank, Data Bank, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#>, 14.11.2019.
- World Economic Forum 2018 to Call for Strengthening Cooperation in a Fractured World*, World Economic Forum, <https://www.weforum.org/press/2017/09/world-economic-forum-2018-to-call-for-strengthening-cooperation-in-a-fractured-world>, 17.11.2019.

Economic protectionism of the United States of America towards the People’s Republic of China in the era of Donald Trump from the perspective of offensive realism

Summary

In the post-cold era, the economic and military power of the People’s Republic of China is constantly growing. As a result, the rebirth of the idea of the protectionist economic policy, which has always been present in the American public debate, took place in the U.S. This idea is evidently reflected in the foreign policy of the President of the United States of America, Donald Trump. This article includes the analysis of the contemporary economic protectionism of the United States from the perspective of the offensive realism theory created by John Mearsheimer. The theory is based on three fundamental assumptions: the structure of the international system is anarchic, the primary goal of a state is to survive, for that reason states seek maximalization of their power.

Key words: The United States of America, The People’s Republic of China, economic protectionism, offensive realism, Donald Trump

Informacja o autorze

Solomiya Kharchuk [solomiya.kharchuk@gmail.com] – absolwentka studiów licencjackich oraz studentka II roku studiów magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe, Uniwersytet Wrocławski.

